

Lausunto saariston postinjakelusta yhteysalusreiteillä

351/13.04.01/2019

Saaristolautakunta 28.01.2020 § 3

Viestintä- ja kehittämispäällikkö Tiina Rinne-Kylänpää:

Posti tiedotti Turun saariston postinjakelun muutoksista keväällä 2019, jolloin se ilmoitti siirtyvänsä jakamaan postia yhteysalusreittien varrella sekä muutamilla postinumeroalueilla kerran viikossa. Saaristolautakunta antoi Postille ja Traficomille oman vaatimuksensa saariston postinjakelupäätöksen kumoamisesta 21.5.2019 § 16.

Traficom on antanut päätöksen 8.11.2019 saariston postinkuljetuksista. Sen mukaan Postin keväällä suunnittelemaat jakelumuutokset eivät ole kaikilta osin postilain mukaisia. Postilain mukaisesta jakelusta on mahdollista poiketa, jos kotitalous sijaitsee vaikeakulkuisella saaristo- tai erämaa-alueella. Päätöksen mukaan, jos saarelle on ympäri vuoden säännöllinen aikataulun mukainen lauttayhteys kahdesti päivässä tai useammin, ei sitä voida pitää vaikeakulkuisena. Vastaavasti saaria, joihin aikataulutettuja lauttayhteyksiä on kerran arkipäivässä tai harvemmin, voidaan päätöksen mukaan lähtökohtaisesti pitää vaikeakulkuisina saaristoalueina.

Traficomın päätös on liitteenä.

LIITE B3, SAARISTOLTK 28.1.2020

Saaristoasiain neuvottelukunnan lausunto

Saaristoasiain neuvottelukunta on 11.12.2019 antanut Traficomille seuraavan kannanoton saariston postikuljetuksista yhteysaluksilla:

”Saaristoasiain neuvottelukunnan kannanotto liittyen oikeuteen poiketa yleispalvelukirjeiden viisipäiväisestä jakelusta saaristoalueilla, Dnro TRAFICOM/483/11.01.02/2019
8.11.2019

Posti Oy on tehnyt jakelumuutossuunnitelman, jossa se poikkeaisi yleispalvelukirjeiden viisipäiväisestä jakelusta Turun saaristossa. Jakelumuutossuunnitelma perustuu postilain 18 §:n 1 momenttiin, jonka mukaan yleispalvelun tarjoajalla on oikeus poiketa postilain 17 §:ssä säädetystä keräily- ja jakelutiheydestä, jos kyseessä on vaikeakulkuisella saaristo- tai erämaa-alueella sijaitseva talous. Näiden talouksien osalta postin keräily ja jakelu on tehtävä vähintään kerran viikossa.

Traficom on päätöksessään ottanut kantaa, mitä tarkoitetaan postilain 18 §:ssä mainitulla vaikeakulkuisella saaristo- ja erämaa-alueella, kohdistuvatko Posti Oy:n ilmoittamat jakelumuutokset osittain tai kokonaan tällaiselle alueelle ja onko

Posti Oy:llä ollut postilain mukainen oikeus poiketa yleispalvelukirjeiden viisipäiväisestä jakelusta.

Traficommin päätöksen mukaan saaria, joihin on aikataulutettu lauttayhteys vähintään kaksi kertaa arkipäivässä ympäri vuoden, ei voida pitää vaikeakulkuisena saaristoalueena. Näihin saariin yleispalvelukirjeet ovat jaettava viisi kertaa viikossa postilain mukaisesti. Saaria, joihin aikataulutettuja lauttayhteyksiä on kerran arkipäivässä tai harvemmin, voidaan Traficommin päätöksen mukaan pitää vaikeakulkuisina saaristoalueina. Näihin saariin yleispalvelukirjeet ovat jaettava vähintään kerran viikossa.

Saaristolain, laki saariston kehityksen edistämisestä, 2 §:n mukana valtion ja kuntien toimin on pyrittävä turvaamaan saariston kiinteä asutus luomalla väestölle riittävät mahdollisuudet toimeentuloon, liikkumiseen ja peruspalvelujen saantiin. Lain 4 §:n mukaan saariston elinkeinotoiminnan edistämiseksi on muun lainsäädännön mukaisia tukitoimia suunnatessa katsottava saariston erityisolosuhteet tuen tarvetta lisääväksi tekijäksi. Lisäksi saaristolain 6 §:n mukaan valtion ja kuntien on huolehdittava siitä, että saariston vakinaisella väestöllä on käytettävissään muut peruspalvelut sekä saaristo-oloissa tarvittavat erityispalvelut kohtuullisin kustannuksin ja kohtuullisella etäisyydellä.

Parlamentaarinen saaristoasiain neuvottelukunta, SANK, on pysyvä saaristolain ja saaristoasiain neuvottelukunnasta annetun asetuksen mukainen valtioneuvoston asettama neuvottelukunta. Asetuksen mukaan neuvottelukunnan tehtävänä on seurata saaristolain toteutumista sekä seurata jatkuvasti saariston oloja ja hankkia niitä koskevia, tarpeelliseksi katsottavia tietoja sekä siinä tarkoituksessa olla yhteistoiminnassa saaristokuntien ja muiden saaristoalueiden sekä niillä toimivien järjestöjen ja valtion viranomaisten kanssa.

Saaristoasiain neuvottelukunta toimii aktiivisesti saaristoalueiden elinvoimaisuuden edistämiseksi sekä tarvittaessa ajaa saaristolaisten oikeuksia saaristolakiin perustuen, mikäli niihin kohdistuu heikennyksiä.

Neuvottelukunta pitää Traficommin päätöstä saariston vaikeakulkuisuuden määrittämisestä liian yksinkertaisena, mikä ei ota riittävän hyvin huomioon saariston tosiasiallisia olosuhteita yhteysalusliikenteen osalta. Neuvottelukunta on tyytymätön ja vaatii muutosta päätökseen niiden saarien osalta, jonne on säännöllinen yhteysalusliikenne kerran päivässä tai harvemmin.

Neuvottelukunnan näkemyksen mukaan saaria, joihin on yhteysalusliikenne, ei voida pitää postinjakelun kannalta vaikeakulkuisina, mikäli postilähetykset toimitetaan lauttarantaan, josta aluksen henkilökunta noutaa postilähetykset ja toimittaa

ne saariin. Saarien osalta, esimerkiksi Utön reitti ja Nauvon eteläinen reitti, joihin on yhteysalusliikenne kerran päivässä tai harvemmin, tulisi posti jakaa niinä päivinä, kun yhteysalus kulkee joko aikataulun mukaisesti tai tilauksesta. Erityisesti silloin, kun postinjakaja ei mene lautan mukana jakamaan postia, vaan lauttahenkilökunta vie postilähetykset saariin.

Postinjakelu on tärkeä osa peruspalveluita ja elinehto elinvoimaiselle saaristolle, niin saariston asukkaiden kuin yritystoiminnan näkökulmasta. Erityisesti, koska saaristoalueiden nettiyhteydet eivät ole kaikkien saarien osalta toimivat.

Saaristolain 2 §:n mukaan valtion ja kuntien toimin on pyrittävä turvaamaan saariston kiinteä asutus luomalla väestölle riittävät mahdollisuudet toimeentuloon, liikkumiseen ja peruspalvelujen saantiin."

Postin kuljetus yhteysaluksilla

Traficommin päätöksen mukaan Rymättylän ja Velkuan lossiyhteysten takana olevia kotitalouksia ei voi pitää vaikeakulkuisina ja postin jakelu niihin on viisipäiväinen. Sen sijaan yhteysalusten postinkuljetus vaatii muutosta, kuten SANK on kannanotossaan todennut.

ELY-keskuksen mukaan Traficommin päätös merkitsee käytännössä, että kaikki muut kuin kellonajoin olevat merkinnät (x- ja y-merkinnät) eivät ole säännöllisiä aikatauluvuoroja, koska ne pitää erikseen tilata ja ovat siten vaikeakulkuiseksi saaristoa. Perusteena Traficommin päätökselle on se, että postinjakaja ei välttämättä pääse saman päivän aikana takaisin saaresta mantereelle. Naantalin saaristoalueella postinjakajat eivät kulje yhteysalusten kyydissä, vaan he jättävät postilähetyksen alukselle ja alus jakaa ne edelleen laitureilla oleviin postilaatikoihin.

Yhteysalusten palvelukuvauksessa postin kuljettamisesta todetaan: Mikäli liikennepaikalle ei ole tilattu käyntejä, toimitetaan posti yhteysaluslaiturin läheisyydessä olevaan laatikkoon kuitenkin vähintään kerran viikossa. Yhteysalusliikenteen palveluntuottajat eivät ELY:n tietojen mukaan saa Postilta mitään erilliskorvausta postin kuljettamisesta, vaan kuljetus menee muun liikennöinnin ohessa.

Valtiosihteerityöryhmä asetettiin arvioimaan postin jakelua

Valtioneuvoston kanslia on 14.1.2020 asettanut ministeriöiden välisen valtiosihteerityöryhmän arvioimaan Posti Group Oyj:n roolia osallistua laajasti ja markkinaehtoisesti julkisten palvelujen valtakunnalliseen tuottamiseen.

Työryhmän keskeinen tehtävä on hallitusohjelman mukaisesti selvittää vaihtoehtoja postin ja sanomalehtien jakelun turvaamiseksi koko maassa moniäänisen tiedonvälityksen varmistamiseksi. Lisäksi työryhmä selvittää keinoja turvata postinjakelu harvaan asutuilla alueilla sekä saaristossa saaristolain mukaisesti.

Työryhmän työn odotetaan valmistuvan 30.4.2020 mennessä.

VIESTINTÄ- JA KEHITTÄMISPÄÄLLIKKÖ:

Saaristolautakunta esittää lausuntonaan Traficomille seuraavaa:

Naantalin alueella yhteysalukset liikennöivät Rymättylän ja Velkuan reittialueilla. Näiden aikatauluja on yhdessä Varsinais-Suomen ELY-keskuksen, liikennöitsijöiden sekä yhteysalusten käyttäjien kanssa muokattu pitkäjänteisellä työllä sujuvimaksi ja asiakkaiden tarpeita paremmin vastaaviksi. Yhteysalukset on saatu tehokkaampaan käyttöön, koska kiinteistä laiturikohtaisista vuoroista on luovuttu. Alus ei siis automaattisesti poikkea laitureihin x- ja y-merkinnän vuoroilla, vaan tilausperiaatteella. Aikaisemmin, kun käytössä oli kiinteät päivittäiset vuorot, yhteysalus saattoi turhaan käydä saarissa, joista ei tullut yhtään matkustajaa.

Käytännössä kuitenkin yhteysalus poikkeaa useimpiin saariin useita kertoja päivässä. Periaatteena on ollut, että pelkkää postia ei kuljeteta, vaan se kuljetetaan saariin normaalin liikenneaikataulun ja -käyntien puitteissa. Tämä on mielestämme ollut toimiva ja hyvä käytäntö.

Vaikeakulkuisen saaren määrittelyn on perustuttava tosiasialiseen liikenteeseen ja olosuhteisiin. Yhteysalusten aikatauluissa olevat merkinnät eivät voi pelkästään olla perusteena vaikeakulkuisen saariston määrittelylle.

Mikäli vaikeakulkuisuuden määritelmänä on tekniset aikataulumerkinnät, tuo tämä paineita yhteysalusten aikataulujen muuttamiseksi entiselleen.

Korostamme, että Naantalin alueella eivät postinjakajat kulje yhteysalusten kyydissä, vaan yhteysaluksen henkilökunta jakaa lähetykset saarissa oleviin postilaatikoihin. Postille ei siis aiheudu tästä jakelusta erillisiä kustannuksia.

Esitämme edellä esitettyyn viitaten, että posti kuljetetaan yhteysalusreitin varrella oleviin saariin edelleen normaalin liikenneaikataulun ja -käyntien puitteissa.

Kannanotto annetaan tiedoksi Saaristoasiain neuvottelukunnalle ja Postin jakelua arvioivalle valtiosihteerityöryhmälle.

SAARISTOLAUTAKUNTA:

Saaristolautakunta päätti yksimielisesti lisätä lausunnon 1. kappaleen loppuun seuraavaa:

"Taloudellisista ja ympäristösyistä ei ole järkevää ajaa laivaa ilman matkustajia."

Muilta osin viestintä- ja kehittämispäällikön ehdotus hyväksyttiin.